

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
vzavila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprte rekla-
macije so
poštine proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reisenstrasse 8.

Pismom,
na katere se želi
odgovor,
naj se prideno
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nezavržena pesna
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
cecu poslani knjige
se ne vračajo.

Cesarjeva zahvala.

Odstopivši predsednik prejel je sledeči razglas:

Štv. 1571

fr.

Njegovo c. kr. Apostolsko Veličanstvo izvolilo je izreči slovenskemu učiteljstvu, zbranimu dne 5. junija na svojem glavnem zboru v Kranji, za brzozavnim potom izraženo udanost Svojo Najvišjo zahvalo.

O tem obvestim častito „Zavezo slovenskih učiteljskih društev“ vsled razpisa kabinete pisarne Njegovega c. kr. Apostolskega Veličanstva z dne 8. junija t. l. št. 70.

V Ljubljani dne 10. junija 1891. l.

C. kr. deželni predsednik:

Winkler I. r.

Četrta skupščina

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Kranji.

II.

Kar po sklepu zborovanja odposlancev posameznih društev pričelo se je ob 11. uri dopoldne

Glavno zborovanje

v čitalnični dvorani, v kateri se je razum odposlancev še zbralo okolo 60 učiteljic in učiteljev in nekaj gostov.

Kot vladni komisar zasede prostor poleg predsednika vladni koncipist g. dr. Eckel, kateremu se čez pol ure pridruži kot častni gost kranjski dekan, veleč. gosp. Anton Mežnarec, katerega zbor živahno pozdravi.

Predsednik gospod dr. Romih otvori zborovanje povdarjajoč, da se je v „Zavezi“ združeno slovensko učiteljstvo k 4. svojemu zborovanju zbralo v gostoljubnem, starodavnem Kranji, katerega prebivalstvo ga je, kakor se je vsak vdeleženec prepričal, prečastno sprejelo. Ta sijajen sprejem bode slovenskemu učiteljstvu ostal v preprijetnem in hvaležnem spominu! Spominjajoč se potem onega, ki nam je v Svoji modri skrbi za blagor podložnikov širne Avstrije podaril šolske postave, na podlagi kojih poučujemo in odgojujemo našo mladino, poziva zborujoče, da zakličejo vsi Nj. Veličanstvu presvitlenu cesarju Francu Jožefu I. trikratni „živio!“ (Živio! živio! živio!)

Dalje predlaga dr. Romih, da se odpošlje brzojavnim putem izraz lojalnosti naše pred najvišo stopinjo ter naprosi gospoda tajnika, da prebere načrt dotične brzojavke.

Tajnik Slanc bere: „Kabinetsskanzlei Wien“. V Zavezi zastopano učiteljstvo slovensko zbrano pri svojem IV. glavnem zboru v Kranji predvano se klanja Vašemu Veličanstvu ter želi Vašemu Veličanstvu kakor vsej Vašej prevzvišenej hiši obilo blagoslova z nebes!

Dr. Tomaž Romih

predsednik „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

(Odobranje in se predlog jednoglasno sprejme.)

Predsednik proglašja IV. skupščino „Zaveze“ otvoreno ter naznanja, da je zbor odposlancev določil v obravnavo današnjemu zborovanju te-le predmete:

a) Realije in nova šolska postava s posebnim ozirom na pouk iz prirodoslovja v ljudski šoli. (Poroč. dr. T. Romih.)

b) O nadzorništvu slovenskih obrtnih šol.

c) O meščanskih šolah po Slovenskem. (Poroč. Iv. Lapajne.)

Predsedništvo prevzame podpredsednik gospod Praprotnik, gospod dr. Romih pa poroča o vprašanji ad a) tako-le:

Sedajni čas ponaša se sè svojim realnim znanjem. Treba je torej bilo, uvesti v narodno šolo realije. Mi, ki smo tukaj zbrani, smo sicer vsi prepričani o važnosti realij; ker se pa vendar mnogo občinstva nahaja in mej tem jako izobraženega občinstva — znani so mi tudi taki profesorji —, ki strogo zanikujejo, da bi se učile tudi realije v narodni šoli, trdeč, da učenci še niso zadosti razviti, da bi sledili temu pouku; ker je tudi dokaj učiteljev, ki realije poučujejo prav za prav le radi tega, da se učenci nemščine učé — znani so mi pedagogi, ki mislijo, da so s tem zahtevam popolnoma ustregli, če so se njihovi učenci berila realističnega zadržanja v blaženi nemščini dobesedno naučili in ker se tudi od šolskih oblastij mnogo premalo gleda na to, ali se poučuje realij in kako se poučujejo: mislim da ne bode odveč, ako navedem nekatere, sicer znane vzroke, radi katerih se naj učé realije v narodni šoli.

I. Realije učimo vže radi njih samih.

Človeka, ne poznajočega priprave, njega obdajajoče, nepoznajočega sprememb, vršočih se v narodi, moremo prisposodbljati slepeu, hodečemu zaspano skoz življenje. Pri najmanjši stvarci ne ve si pomagati ter čestokrat prouzroči škodo in nesrečo sè svojim napčnim delovanjem. Človek je navezan na narodo, njega obdajajočo, navezan je na znanje, ki si ga je človeštvo dosihdob pridobilo. Da se človek ohrani kot individuij, da se ohranijo posamezni narodi kot taki — bodimo še bolj podrobni, da se ohranimo Slovenci kot narod, treba nam poznati vse te zvonajne razmere, kaj jih prouzročuje, kako se vršijo in kakšne učinke imajo. Sv. pismo vže imenuje človeka gospoda čez naravo, človek pa je le toliko gospódar čez naravo, kolikor je pozna.

Človek gospodar sveta! Kako lepo se to glasi! Ali pa je zares sveta gospodar oni človek, katerega spravi vsaka prirodna prikazen iz ravnotežja — ne, in nikakor ne! Če hoče človek ta priimek zaslužiti, in da si ga prisluži, nalaga mu po svetem pismu Bog sam, imenujoč človeka sveta gospodarja, da mora človek spoznavati narodo. Človek gospodar je naravi le sè svojim umom; kjer manjka razuma, tam ne vlada človek narodi, temveč obratno, človek je suženj prirodin. Dognana reč pa je, da se vzbudi razum ter da se razvija duševno življenje, dognana reč je, da je temu treba zvonajjih vtisov. Sè spoznavanjem narode razvija se človeški razum, sè spoznavanjem narode oprosti se človek prirodinega vpliva, sè spoznavanjem narode dobi človek oblast nad narodo — on postane njen gospodar.

Spoznavanje prirode pospešuje bogočastje. Schreiner pravi v svoji fiziki: „Boga spoznavati, njemu se približevati, je glavni namen našemu bivanju na zemlji. Kako pa bi mogli njegovo vsemogočnost, njegovo neskončno modrost bolje spoznati, nego-li ako spoznavamo njegova dejanja? Pogled v čudovito prirodo, pogled v zvezdne daljave more vsakemu srce k Bogu povzdigniti, če mu je tudi okó zatemnelo v nevednosti. Toliko bolj pa bode častil in hvalil stvarnika tolikih čudežev oni, ki je pogledal v tajnosti sveta, ki je spoznal, da vlada strog red v dozdevnem neredu zemeljskih in nebeskih prikaznij; da tu ni nikakega slučajja, ampak da se godi vse po zakonih, po zapovedi vsemogočnega Boga. In kako lepo, kako modro, kako prečudno se vjemajo njegovi zakoni! Kdor jih pozna, ne more drugače kakor da se v prah poniža pred njim, ki je vse tako lepo vstvaril“.

Dovolite mi, da Vam tukaj navedem, kar piše dr. Lindner o spoznavanju prirode:

„Die sorgfältige Betrachtung der Natur fördert mächtig den Gottesglauben. Die ewige Ordnung im Haushalte der Natur, der der tief sinnigen menschlichen Vernunft kaum erreichbare Plan, der sich durch alle Vorgänge der Natur hinzieht, das wunderbar berechnete Ineingreifen der einzelnen Erscheinungen zur Erreichung eines obersten Zweckes — dies alles gewährt mehr als eine Garantie für das Dasein eines obersten Weltregierers. Daher waren die größten Naturforscher von jeher die frommsten Menschen. Man erzählt von Newton, dem Manne, der am tiefsten hineingeblickt hat in die Ordnung des Universums, er habe niemals den Namen Gottes aussprechen können, ohne sein Haupt zu entblößen“.

Spoznanje prirode pospešuje bogočastje, ker uničuje praznoverje. Ni tukaj časa, da bi o tem natanko govoril, zadostuje naj, da to konstatujem.

Spoznavanje prirode blaži srce. Opozarjam naj torej na to, kar sta pisala Schreiner in Koprivnik v predlanskem „Popotnik-u“ v izvrstnem sestavku „Prirodopisni pouk v jednorazrednicah“.

Spoznavanje prirode pospešuje veselje do vsega, kar je lepega.

Ne bodem dalje navajal, da zemljepisni pouk bistri um, ne bodem navajal, da tudi zgodovina um bistri, da tudi zgodovina blaži srce, da zgodovina voljo podpira ter krepí značaje, ne bodem vse to natančneje navajal — znano je to itak vsakemu učitelju, navedem le še naj, kar sem vže v pričetku povedal, da je za nas Slovence vže iz praktičnega stališča neobhodno potrebno, da se izobražujemo temeljito v realistični tvarini. Naš narod je obdan okoli in okoli od naroda, ki stoji na višji stopnji izobraženosti, ko slovenski narod; ta tuji živelj prodira liki zagvozdi vedno globlje v domači živelj ter ga razganja na vse strani; tuji živelj prodira liki korenini vedno globokeje v naš domači živelj ter mu jemlje njegove najboljše sokove, tuji živelj raste liki zajedavki ná našem životu, redi se z našo krvjo, ter nas bode sčasoma pokončal, ako se ne branimo s pravimi sredstvi. Ali morebiti pretiravam! Ozmimo se po naši domovini! Skoraj vsa obrt, skorej vsa trgovina je v nam sovražnih rokah. Z našimi žalji redimo našega nasprotnika, da nas naposled popolnoma izpodje! S prvimi lastovkami pridejo tudi tuji delavci zidarji k nam — a naš slovenski trpin dobi k večjemu delo kot duinar. Poglejmo v mesto! Vsi obrtniki, vsi trgovci z malimi izjemami so tujei našemu narodu.

Krivda temu je po mojem mnenju prepíčila realistična izobrazba našega naroda. Obrača se vže sicer malo na boljše, a veliko še premalo.

Da torej narodu našemu priborimo obstanek, da mu priborimo boljše gmotno stanje, da očistimo naš narod zajedavk, nas gonobečih, moramo ga izobraziti realistično, naš narod mora dobiti realističnega znanja, da se bode mogel braniti tujemu vplivu, da se bode mogel obraniti kot narod. Ali naj Vam navajam slučaje, ki mojo trditev doka-

zujete? Poglejte samo na novi svet! Prvotni narod gine vedno! Realistično izobražen Evropejec, noseč mu svojo kulturo (ali kali), pridobiva si vedno več tal in kmalu bodo izginili posamični narodi! A zakaj tako daleč gledati! Ozrimo se po naši domovini! Koroško in Štajarsko bili ste slovenski deželi! Jezikovna meja se pomika vedno bolj proti jugu in bati se je, da bode prekoračila Dravo in Savo, tako da bode nemški most do Adrije gotov.

Če bi torej vsi drugi razlogi ne veljali ničesar, morajo razlogi tikajoči se našega narodnega obstanka zadostno podpreti terjatev, da se realistično izobrazuje.

Ali naj čakamo z realističnim poukom, da človek doraste! To bi bilo vsekako prekasno! Hauptmann pravi v svoji knjigi: „vže v šolski mladosti treba je podbujati duhove, da se pripravljajo rabiči uma svitle meče za tisti boj, ki se mu pravi dejansko življenje“. Jaz pa še dostavim „da se pripravljajo rabiči uma svitle meče za naš narodni obstanek“.

Ker smo torej dokazali, da je treba vže v narodni šoli učiti realije, in ker je nova šolska postava uvedla realije v narodno šolo, zato moramo najbolj čislati novo šolsko postavo. Nova šolska postava daje nam jedno orožje v roke, da se branimo potujčevanja; in to stran moramo posebno povdarjati. Zdi se mi, da tudi slovenski učitelji veliko premalo to stran nove šole čislajo ter liki našim nemškim tovarišem iščejo razlike tam, kjer je po mojem mnenji ni, namreč v liberalnem(?) šolskem nadzorstvu. Šola in učitelji so tukaj radi učencev, ne učenci radi šole, pa tudi radi učiteljev. Glavna stvar je, da se učenci vsega naučé, česar jim je treba za njihovo življenje (gospoda me bode razumela, da ne mislim tukaj samo praktično stran, temveč pri tem pouku tudi srce ne sme ostati prazno) — kdo pa šolo nadzoruje, je vže bolj postranska stvar. Razumelo me bode tudi sedaj slavno občinstvo, kaj hočem povedati s svojim prvim stavkom:

„Glavna razlika nove šole od stare je v tem, da se učé v novi šoli tudi realije“. Jaz hočem reči, mi ne smemo zanemarjati realij, ker drugače ni naša šola nič boljša od stare, ter priporočam, da slavna gospoda ta moj stavek sprejme.

II. Za pametno urejene šolske razmere bi pač ne bilo treba drugega stavka; a ker se proti temu načelu toliko greši, ne bode škodovalo, ako tudi o tej točki učiteljstvo povzdigne svoj glas. Rekli smo, da treba narodu realističnega znanja. A kakšno znanje zamorejo učenci pridobiti, ako se jim podaja ta tvarina v popolno neumljivem jeziku? Kako znanje zamorejo učenci zadobiti, če se realije obdelujejo na podlagi nemških beril, katerih se učenci dobesedno naučé; to ni po mojem mnenji — ne mnenje, to je popolnoma dokazano, da ni to — nobeden pouk iz realij. Primanjkuje mi časa in tudi ni treba, da bi o tem natančneje govoril; navedel bodem samo, kar pravi profesor Hauptmann v svoji vže navedeni knjizici: „V katerem jeziku naj se poučuje (fizika)?“ Odgovor je kratek: V tistem, s kojim je mogoče najuspešneje in najhitreje doseči dani smoter, intenzivno izobraženje ljudstva. Ako je torej resnično temeljno načelo, da nemški otroci v šoli najboljše nepredujejo z nemškim, laški pa z laškim nčnim jezikom, mora isto načelo tudi biti resnično za nas Slovence; torej gre slovenskim otrokom pouk v slovenskem jeziku. Kjer se drugače ravna, greši se zoper zdravo pamet in zoper pedagogične zakone“. Kar je tukaj rečeno o fizikalnem pouku, velja za vse realistične predmete. Zatorej priporočam svoj drugi stavek: „Poučni jezik iz realij je materni jezik“.

III. Kjer se je smoter narodne šole postavil na glavo, namreč da ima narodna šola služiti le v ponemčevanje, ni čuda, da se tudi prihodnji učitelji protinaravno izobrazujejo. Ali ni gola ironija, da se učijo učiteljski pripravniki vse realije v nemščini; kot učitelji pa naj poučujejo realije v slovenskem jeziku! Od kod naj jemljejo tehnične izraze? Če je take izraze morebiti kateri profesor učiteljskim pripravnikom podajal, je to zgol dobra volja dotičnega profesorja, za kar mu še oblasti hvale ne vedó! Slovenski učitelj,

zapustivši pripravnico in stopivši v službovanje nima se boriti ne le s vsemi težavami, ki jih ima prestati učitelj početnik, on bi si še moral za šolo po vseh knjigah iskati primernih izrazov, se v slovenščini pripravljati za šolo itd. A kje pa naj dotične knjige dobi? V pripravnici je imel zgolj nemške knjige. Vrivajo se mu v nakup razni nemški klasiki itd. Slovenskih knjig da se mu le malo v roke, in če jih dobi, je to zopet kaka posebna naklonjenost kakšnega profesorja, za kar ga zopet predstojniki pisano gledajo. Torej tudi svoj 3. stavek priporočam, da ga sprejme slavni zbor. Ta se glasi:

„Učiteljski pripravniki naj se učé realij v tistem jeziku, v katerem bodo kot učitelji poučevali“.

IV. V priporočbo prihodnjega stavka zadostovalo bode le malo besed. Ako naj učenci imajo kaj haska od realističnega pouka, mora se poučevati tako, da bodo stvarno dobro razumeli. Vže Komensky pravi:

„Reč je telo, ime obleka. Kakor spadata skupaj telo in obleka, ravno tako reč in ime. Kar torej v šoli imenuješ, moraš tudi učencem pokazati. Kaj pomaga otroku, če govoriš o krokodilu, otrok pa si predstavlja velbljoda ali morebiti celo ničesar. Torej: najprvo reč, potem ime“. — Dalje: „Vse, kar je le mogoče, moramo predstavljati čutilom; namreč vidljive stari vidu, slušljive sluhu, vonjave vonju, kar se da okusiti okusu in kar moramo tipati tipu; če se pa katera stvar lahko zazna z več čuti, predstavljati jo moramo vsem. Otrokom moramo pokazati stvari same, ki delajo vtise na čutila in na domišljijo, ne pa le sence stvari.“

Iz takega nazornega nauka razvija se določeno znanje.

Kar smo s čutili zaznali in vsled česar dotično stvar umejemo, zapomnimo si bolje, ko če bi se nam bila stvar stokrat opisala“.

Ako vže velja splošno pravilo „ves nauk bodi nazoren“, velja to pri realijah še v veliko večji meri. Ali se pa pri nas ustreza tem zahtevam gledé na realije? Bodimo odkritosrčni, „veliko se imamo popoljšati“.

Torej ne bode odveč, ako tudi ta stavek posebej povdarjamo:

„Pouk iz realij je večinoma nazorni nauk“.

V. Govorili smo do sedaj o realijah v obče ter prišli do zaključka, da se realijam ne odmerja tisto mesto, ki ga povsem zaslužijo — skrbeti hočemo, da bomo to v prihodnje popravili. Pastorka pri realijah je pa po mojem mnenju (vesel bodem, ako me slavni zbor o boljem pouči) fizika. Poučuje se še zemljepis, zgodovina in prirodopis, naj vže bo v večji ali manjši meri — kar pa se popolnoma zanemarja, je fizika. Vzroki tej prikazni so raznovrstni. Nekateri se izgovarjajo: nimam potrebnih aparatov, drugi: moram čas porabiti za važnejše predmete, tretji: učenci še niso dosti zreli, četrti, peti najde drugih zgovorov, in tako trpi pouk v fiziki na škodo učencev, na škodo naroda.

Naloga fiziki ali prirodoslovju je, preiskavati prirodne prikazni, oziraje se na to, kako se vršé, oziraje se na njihove učinke in na njihove vzroke. Razvidno je torej, da je temelj izkustvu, — izkustvu tega, kar se vrši v prirodi. To izkustvo pa si pridobimo, ako opazujemo prikazni natanko in sistematično. Opazovati moramo prirodne prikazni vestno, ko se vršijo, opazovati moramo vse okoliščine, pod katerimi se vršijo. Nikoli ne zadostuje, da bi prikazni samo jedenkrat in površno opazovali; pri takem opazovanju ne bomo nikoli prikazni popolnoma razumeli. V potrdilo samo jeden izgled: Ako ogledujemo zvezdnato nebo le kratek čas, zdi se nam, da so zvezde v stalnih daljavah druga od druge; opazujemo-li pa nebo dalj časa in v raznih časih, spoznamo, da so na nebu zvezde, ki svoje stališče proti drugim zvezdam premikajo, ter da je ta menjava stališča zelo nepravilna. Še le natanko opazovanje nas pouči, da se zvezde premičnice in ž njimi tudi naša zemlja okoli solnea suče.

Opazovanje prirodnih prikaznij, in sicer natanko opazovanje je torej temelj prirodoslovnemu pouku.

Opazovanje prirodnih prikaznij pa le v malo slučajih zadostuje, da bi prirodno prikazen popolnoma razumeli; na prirodne prikazni deluje toliko posameznostij, da ni mogoče se o teh posameznostih istočasno poučiti. Samo jeden vzgled. Ako pade kamen le iz nekoliko večje višine, spoznamo pri natančnem opazovanji, da kamen vedno hitreje pada, ne moremo pa potov primerjati s časi, in tudi ne moremo poučiti se o tem, kako raste hitrost padajočega kamena. Da odmisljimo zakon padajočega kamena, mora kamen pasti pod pogoji, da je gibanje manj hitro, tako da moremo primerjati pote v različnih časih. Prikazen, prirejena pod pogoji, da lahko prikazen natanko opazujemo, imenujemo fizikalni poskus. Opazovanje prirodnih prikaznij in pa fizikalni poskus dajo nam tvarino za prirodoslovje. Kako se iz te tvarine odmišljujejo zakoni, kako se iz te tvarine izvajajo prirodne sile, kako se iz te tvarino za praktično uporablja, o tem govoriti ni moj namen — kedor se o tem natanko poučiti hoče, naj bere klasično razpravo Hauptman-ovo.

Ker je torej izkustvo temelj prirodoslovnemu pouku, ker si z opazovanjem prirodnih prikaznij ne dobimo dovolj izkustva, moramo prirejati fizikalne poskuse. Dokazal sem torej svoj peti stavek:

„Pouk iz fizike naslanja se večinoma na poskuse, prirejene s pripravnimi fizikalnimi aparati“.

VI. Ako je resničen moj peti stavek, moramo sprejeti tudi 6. stavek. Za fizikalne poskuse treba je fizikalnih aparatov; da bi si učitelj fizikalne aparate sam izdeloval, s tem se jaz ne morem posprijazniti. Učitelj, ki ima po 5 ali 6 ur na dan, kateremu se je treba v drevnici pečati, naj še po tem začne fizikalne aparate izdelovati. In pri tem izdelovanji naj bode vešč in pa spreten mizar, kovač, ključar, bukvozev, itd. Preveč od učitelja zahtevati se vendar ne sme, in ne bodimo predomišljivi, kakor da bi zares vse mogli izdelati. V današnjem času se delo deli; urar ne napravi sam svoje ure, kupi si urnih delov po različnih tovarnah. In učitelj naj pa bi bil zares kakor izreden umetnik, ki bi naj znal vse. S tem pa nočem reči, da si ne sme učitelj nobednega aparata sam sestaviti, a nikakor ne; proti temu moram odločno ugovarjati, da bi zamogel si vse aparate sam prirediti. Učitelju, imajočemu zbirko fizikalnih aparatov, ostane še itak dosti dela. Treba je torej, da je pri vsakej šoli takšna zbirka, in dolžnost učiteljstva je, da si jo priskrbi.

Marsikateri učitelj bi si vže bil morebiti kaj naročil, a ni vedel, do katere tvrdke bi se obrnel. Večkrat je tudi dobil aparat, in ni vedel, kaj naj z njim počne. Da bi se tem nedostatom v okom prišlo, založila je na moje prigovarjanje Praška tvrdka Dr. Houdek in Hervert slovenski imenik z kratkim navodom, kako aparate rabiti. Ta navod je vsaka šola na Slovenskem dobila brezplačno. Ako si kateri torej kaj naroči, naj se obrne do te tvrdke. Postreže mu se z zanesljivimi aparati. Krška meščanska šola ima jih za več ko 1000 gld. Smem torej tvrdko iz lastne skušnje priporočati. Sprejmite torej moj 6. stavek: Vsaka šola naj ima dobro zbrano zbirko fizikalnih aparatov. Vsem šolam priporočam se v to tvrdka Dr. Houdek in Hervert v Pragi; ki izdeluje jako solidne fizikalne aparate.

VII. Da se fizikalni pouk v narodni šoli zanemarja, krive so po mojem mnenji tudi pripravniice, ki sicer skrbijo, da si kandidatje pridobé precej teoretičnega znanja, a na praktično stvar se premalo gleda. Učitelj, stopivši v službo, nima dovolj spretnosti, da bi pripravljaval fizikalne poskuse. Učitelji za srednje šole morejo na univerzah po dve leti delati v laboratorijih in to vsaki dan po dve ali tri ure — učitelj pa naj bo kar sam vešč, se pečati z aparati. Temu bi se le v okom prišlo, ako se prenaredi pouk tako, kakor zahtevam v svojem 7. stavku:

„Za učiteljske pripravnike naj se osnuje praktičen tečaj, v katerem se bodo temeljito seznanili z najvažnejšimi fizikalnimi aparati ter se vadili prirejati fizikalne poskuse“.

VIII. Dokazal sem v začetku važnost realnega znanja. Da pa bo učitelj vspešno realistično tvarino poučeval, treba, da jo sam temeljito zna. Dobro bi bilo, ko bi vsak učitelj imel izpit za meščanske šole. Učitelj-začetnik naj bi se vsak pripravljaj na izpit za meščanske šole. Misel, da bode z boljšim znanjem vspešneje deloval, da mu bode mogoče s tem za narod bolj vspešno delovati, naj bi ga vsodbujala k učenju. Vendar samo za ideale delati, je sicer lepo, a rad bi vsak vendar tudi imel kakšno gmotno korist. Da bi pa učitelji tudi kakšno vsodbujajo imeli, ki bi jih napotilo, se še dalje izobraževati, predlagam jaz svoj 8. stavek:

„Na vsaki šoli naj bo ustanovljena določena doklada za jednega učitelja, ki ima izpit za meščanske šole iz realistične tvarine. Ta vračuna se pa tudi v pokojnino“.

Marsikaterega učitelja bi taka določba vsodbujala, da bi se dalje izobraževal, posebno pri nas Slovencih, kjer nimamo meščanskih šol.

Š tem sem pri koncu in priporočam le še, da slavni zbor moje stavke sprejeti blagovoli. (Odobranje.)

(Konec sledi.)

Nekatere misli o vzgoji mladine doma in v šoli.

(Za nagrado.)

Ali bo otrok v življenji srečen ali nesrečen, kreposten ali nekreposten, je večinoma odvisno od vzgoje njegove.

I.

Veliko se je vže govorilo, razpravljalo in pisalo o vzgoji mladine; zlasti naša doba je porodila v tej zadevi mnogo dobrih mislij in nazorov. V svoji mladosti potrebuje vzgoje vsak človek, kajti navezan je tedaj le na pomoč in podporo odrasčenih. Prva vzgoja ozira se sicer le bolj na vzgojo telesa, séasoma pridruži se k tej vzgoji še le vzgoja v pravem pomenu besede, namreč duševna vzgoja. Kaj naj postane iz otroka, če namreč naj bo srečen ali nesrečen, kreposten ali nekreposten, odvisno je večinoma od vzgoje njegove; zato bilo bi neopravičeno, slučajnosti prepustiti to, kar ima za človeka največji pomen. Od nekdanj vže bilo je jedno najplemenitejših dejanj, da so odrasčeni vsled svoje razumnosti in mnogih skušenj, ki so si jih pridobili v življenji, navajali mladino na pravi pot. Dobra vzgoja pa je težavno delo, ker se tu ne obdeluje mrtva ali nesvestna tvarina, ampak mlad človek, kateri se nahaja v vednem razvoji, če upliva na njega vzgojitelj ali ne. Vrh tega pa vzgoja ni odvisna le od vzgojitelja samega, ampak je posledica več činiteljev, katerih glavni je sicer res vzgojitelj sam; drugi so pa n. pr. stariši, bratje in sestre, sovrstniki, kraj, čas in še druge osebe in okoliščine. Vzgojitelj tudi ne more vzgajati vsikdar po vzoru, ki si ga sam v duhu predstavlja, ampak mora gojenca narediti poprej voljnega, da se pusti vzgajati po tem vzoru. Ker vzor vzgoje obstoji v tem, da se človek, po božji podobi vstvarjen, napeljuje, da doseže svoj vsemu človeštvu določen namen, je vzgoja najlepše delo in najplemenitejša umetnost.

Vzgoja v tem smislu se torej ne ozira na kak poseben stan ali poklic, ampak le na obče človeški, namreč npravstveni namen, katerega zamore doseči vsak posameznik v vseh položajih življenja, če se le pri vseh dejanjih ravna po svojem najboljšem prepričanji, namreč po glasu vesti; če dela vsikdar to, kar je pravo in dobro, in se varuje zlega.

Vzgojitelj torej nima vzgoje nikakor popolnoma v svoji oblasti; kajti ž njim delujeta zlasti še dva druga važna vpliva, katerih prvi nevedoma, drugi pa tudi vsaj deloma nevedoma njegovo premišljeno delovanje pospešuje ali ovira, namreč priroda in družba človeška. Priroda podaja nam največjo in najnaravnišo zbirko za nazorni pouk. Pa čeravno je priroda vže sama po sebi vzgojiteljica za vsakega človeka, vendar dela, ker deluje večinoma sama, če tudi nepretrgoma, pa le prepočasne korake, česar se prepričamo pri otrokih, ki vzraščajo kje na samoti brez vsega šolskega pouka. — Še bolj ko priroda pa vpliva na vzgojo družba človeška, v kateri otrok raste. Naravna in najožja družba človeška pa je družina. Tu se navadi otrok po samem občevanju, brez vsakega vzgojevalnega namena jezika; navadi se po človeku lastnem nagibu k posnemanju raznoterih ročnostij; tu se vadi lepega vedenja, ker ga učijo, svarijo, kaznujejo in krotijo njegovo razposajenost. Pa ne le družina, ampak tudi družba človeška v širjem pomenu, v kateri otrok raste, ima vpliv na njegovo vzgojo; od te se hitro navzame njenega mišljenja, šeg in navad. Vpliv, ki ga ima družba človeška na vzgojo, ne da se popolnoma odstraniti; pa bi to tudi ne bilo prav, kajti človek, ki živi v družbi, naj se tudi vzgaja v družbi in za družbo. Iz tega pa vendar še ne sledi, da bi premišljena in z nameno vravnana vzgoja ne imela važnega pomena; kajti skušnija uči, da dobra vzgoja prinaša vsikdar dober, slaba pa slab sad.

S premislekom uravnana vzgoja poslužuje se najraje oblike poučevanja, in v resnici je vsak pouk tudi vzgajajoč. Vendar pa vzgoja in pouk v pravem pomenu besede nista jedno in isto. Namen pouka v ožjem pomenu besede je, učenca podajati vednosti, ne gledé na to, kak učinek napravijo pridobljene vednosti na razvoj dušnega življenja; se torej ozirajo jedino le na njegov razum. Vzgojevalni pouk pa hodi po drugem potu; skrbi namreč, da pridobljene vednosti ne bistrijo le razuma, ampak da razvijajo in obrazujejo tudi voljo in na ta način pospešujejo fiste pogoje, pod katerimi se razvija značaj. Pouk je le tedaj v resnici vzgajajoč, kadar skrbi, dasodelujejo vsi predmeti k dosegu tega, kar je pravi namen vsega poučevanja in obrazovanja mladine, namreč k razvoju plemenitega značaja.

Pouk sam na sebi se torej ne ozira na obnašanje gojenčevo in ne na izobrazbo volje, kakor vzgoja, ampak njegov namen je jedino le, množevati in razširjati omislje. S tem pa, da pouk omislje razširja, ima važen pomen tudi na obrazovanje volje, ker namreč volja, iz katere se razvija značaj, ne obstoji sama za se, ampak se ravna po mislih, ki se nahajajo v duši človeški. Blagonravni značaj obstoji v tem, da se volja vsikdar ravna po razumnosti. Ker pa pouk razumnost bistri in krepi, pospešuje tudi značajnost. Vednosti same za se so le mrtev zaklad brez vzgojevalnega pomena, vzgojevalni pomen zadobijo le, če se spremenijo v nagibe k volji. S tem ravno, da pouk omislje gojenčevo razširja in tako obdeluje, da so pridobljena spoznanja nagibi k volji, iz katere se razvija značaj, je pouk še le vzgojevalen. Bolj ko se duševno obzorje širi, bolj se krotijo strasti in poželjenja. Ker pouk učenca osvesti z obilico mislij, naredi ga zmožnega, reči po njih pravi vrednosti ocenjevati; volja se potem ne določi po prvem nagibu, ampak po pametnem prevdarku. Pri vzgojevalnem pouku torej vednosti same za se nimajo nikakega pomena, ampak le če posredujejo razvoj plemenitega, nравstvenega značaja. Se ve, da mora pouk vseskozi spremljati tudi vzgoja v ožjem pomenu besede, katera, kakor pouk posredno, vpliva neposredno na voljo gojenčevo s pohvalo, grajo, kaznovanjem, vzgledem itd. Ravno tako morajo pouk spremljati vaje v različnih čednostih, kakor: pobožnosti, pokorščini, pridnosti, pazljivosti, natančnosti, redu, snagi, itd.

V vzgojevalni šoli ima pouk glavni pomen v tem, da je vzgojevalno sredstvo. Resnica je res, da je vsak metodično uravnan pouk vzgojevalen vže sam po sebi; vendar

pa se na njegovo vzgojevalno moč ozira še premalo. Prejšnje čase učilo se je v ljudski šoli le čitati, pisati in računati, in še dandanes je v ljudstvu zelo ukoreninjena misel, da je ljudske šole jedini namen, učenca seznaniti z vednostmi za življenje najpotrebnišimi brez ozira na njegovo нравstveno izobrazbo. Šolski zakon sicer povdarja in zahteva нравstveno vzgojo, vendar pa se ne more reči, da bi bilo to važno vprašanje vže popolnoma rešeno. V naših šolah, višjih in nižjih, se navadno poučuje tako, da se seznanj učenec z raznovrstnim znanjem iz vseh ved, katero je za vse drugo bolj primerno, ko za vzbujanje in krepljenje нравstvenosti.

Ljudska šola torej nima biti le učilišče, ampak tudi vzgajališče, in res išče sedanja ljudska šola svoj vzor v tem, da je v prvi vrsti vzgojiteljica, vkljub temu da ima učenca seznaniti z najpotrebnišimi vednostmi za življenje. Vse, kar je s šolo v zvezi, ima posredovati in pospeševati vzgojo; torej v prvi vrsti učitelj, pouk in šolski red. V dosego te naloge ima učitelj največjo pozornost obračati na нравstveno obnašanje učencev; vzbujati mora v njih čustvo za pobožnost, poštenje, človekoljubnost, ljubezen do domovine in za druge čednosti. Res se ji v tej zadevi očita in ne vselej po krivici, da preveč poučuje, premalo vzgaja, zato dobri nasledki, ki bi se smeli pričakovati od nje, niso vsikdar dovoljni. Vendar pa se ji mora v obrambo priznati, da šola sama ne more doseči občne olikanosti, smotra, ki se zahteva od nje. Da pa šola tega smotra ne more vsikdar dovoljno rešiti, krivo je to, da jej tisti, ki bi jo imeli v teh njenih težnjah podpirati, pogostokrat še nasprotujejo. Kriva je namreč mlačnost ali celo nasprotstvo nekaterih starišev šoli nasproti, s čimur je navadno v zvezi slaba domača vzgoja; krive so pa tudi druge nezdrave družbinske razmere, katere odstraniti nima ljudska šola dovoljnih sredstev.

II.

Prvo in najvažnije vzgajališče je domača hiša, domača družina; kajti nikjer drugod ne nahajajo se tako srečno združeni vsi pogoji dobre vzgoje kakor v domači hiši. Tu v ozkem domačem krogu dobiva otrok prve nazore in vtise, ki so mu podlaga za ves poznejši razvoj. Tolikoršnega pomena pa so ti nazori in vtisi zato, ker so prvi, ki se mu osvestijo in se najbolj pogosto ponavljajo; kajti prva leta je otroku domača hiša vse njegovo obzorje. Reči, ki se tu nahajajo, pozna najboljše, so mu nekako domače, zato se dobro počuti med njimi; vse drugo, kar je zunaj doma, pa mu je zdaj še več ali manj tuje. Ker otrok v domači hiši vzrašča v okrožji ljubezni in požrtvovalnosti, imajo tudi vsa vzgojevalna sredstva posebno moč; zlasti pa daje ljubezen, katera veže vse ude družine, domači vzgoji tako važen pomen. Jednaka osoda, vedno medsebojno občevanje, posebno pa odvisnost otroka od starišev svojih, na katere je navezan vsled lastne nezmožnosti, naredi srce njegovo vsprejemljivo za čustva hvaležnosti, spoštovanja, zaupanja in udanosti.

Mnogim starišem pa pogostokrat manjka trdne volje in tudi prave razumnosti, da bi svoje otroke prav vzgajali. Navadno imajo sicer z njimi najboljše namere, pa jih vkljub temu le pokvarijo, ker ne vejo prave poti, po kateri naj bi jih vodili, da jim srečo v življenji kolikor mogoče zagotovijo. Ker je vzgoja tolikega pomena, gotovo ni odveč, če se tu navedejo nekateri migljeji in nasveti, kako vzgajati deco pred šolsko dobo.

Glavna naloga domače vzgoje pred šolsko dobo je, otroka vaditi pokorščine, zlasti brezpogojne pokorščine starišem nasproti. To je najboljša priprava za šolo, kajti skoro jedino, kar se zamore zahtevati od otroka, vstopivšega v šolo je, da zna ubogati. Stariši, posebno pa mati skuša otroku v prvih letih izpolniti vsako voljo, vsako željo; varovati pa se mora, da se s časom ne ukorenini v njem svojeglavnost. Svojeeglavnost mora se v otroku upogniti vže v nežni mladosti; navaditi se mora, pokoriti se volji svojih starišev

brez ugovora, pod vsakim pogojem. Če bi se temu ugovarjalo, da je otrok v tej starosti še nerazumen, mora se povdarjati, da ravno zato, ker je sam še nerazumen, mora se razumno voditi, mora se volja njegova spraviti v pravi tir. Če otrok kaj nespametnega zahteva, se mu to res ne sme jemati v zlo, zato ravno ker je še nerazumen, pa se mu tudi nespametna zahteva ne sme izpolniti. Otroku samemu pa je v veliko korist za poznejše življenje, kjer se mu tudi pri najugodnejših razmerah marsikatera vroča želja izpolnila ne bo, če se vže v nežni mladosti nauči marsičesa pogrešati, marsičemu se odreči. Ni dobro, če se otroku pri vsakem povelji obljubi kako darilo; naučiti se mora, ubogati brezpogojno, iz proste volje, iz ljubezni in spoštovanja do starišev svojih. Slabotnim in bolehnim otrokom stariši radi izpolnijo vsako voljo, vsako željo; pa tudi tu se pregrešijo; slabotni in bolehní otroci so navadno trmasti in svojeglavni in več ali manj zamorejo se te lastnosti razlagati ravno iz omenjenega vzroka.

Veliko dobroto skažejo stariši svojemu otroku, naj si bodo vže premožni ali ubogi, če ga vzrejajo priprosto kolikor mogoče in ga vže v nežni mladosti vadijo zadovoljnosti. Priprosto naj se vzreja v jedi, pijači in oblačilu; priproste naj bodo njegove igrače in sploh vživanje vsakega razveseljevanja. Priprosta vzgoja je podlaga varčnosti, zadovoljnosti in ponižnosti. Če pa otroka seznaníš vže v nežni mladosti z vsakojako potrato, postane razvajen, ničemuren, sladkosneden, potraten, nevošljiv in ošaben. Vadi naj se tudi priprostega obnašanja, kajti vsaka pretiranost je škodljiva. Pretirava se, če se zahteva od otroka, da se vede resno, kakor odrasčeni v hoji, govorjenji in v vsem vedenji. Otrok naj bo otrok in kolikor dalje ostane, toliko boljše.

Nikakor pa otroka ne zamarjaj, ker s tem ga napeljuješ k dolgočasju. K dolgočasju ga tudi siliš, če ti ne more storiti ničesar po volji in ga za vsako malenkost svariš, kregaš, kaznuješ. Otrok izgubi s časom vse zaupanje v samega sebe ter postane boječ, siten, čmeren, nobedna reč ga ne veseli; pri vsem svojem dejanji in nehanji je negotov in nestanoviten. Nevarno pa je dolgočasje zlasti zato, ker se iz njega rodi lenoba, ki je mati različnih napak in pregreh.

Velika napaka pri vzgoji je prepogosto žuganje. Žuganju se sicer ni lahko celo izogniti, vsaj vsaka telesna kazen naj se poprej zažuga ko se zvrši, vendar pa žuganje ne sme ostati le pri samih besedah, ampak se mora zvršiti, če so bile besede brez uspeha, drugače se otrok za besede same malo ali nič ne zmeni; saj ve, da se mu v resnici ne bo zgodilo ničesar in nasledek tega je, da stori le vsikdar to, kar sam hoče. Na ta način prideš pri njem ob vso veljavo. Če pri tako razvajenem otroku hočeš kedaj kaj doseči, ne moreš labko drugače, ko da se razburiš, kar pa je velika napaka pri vzgoji. Pametni stariši imajo svoje otroke radi, jih opominjajo, svarijo, jim žugajo, če pa to nič ne pomaga, žugauje tudi zvršijo in če je potreba, rabijo tudi najstrogejša sredstva, da se zvrši to, kar zapovejo. In če so si v tem dosledni, izognejo se jezi in marsikateri sitnosti; otrok se navadi ubogati jim na migljaj, na besedo, redkokedaj je kazen potrebna.

Če stariši pri vzgoji otroka svojega niso dosledni in preveč dopustljivi, vzgajajo sami v njem vže v nežni mladosti neko nevarno lastnost, namreč svojeglavnost. Vže v nežni mladosti mora se tej grdi napaki preubraniti in sicer s tem, da otroka vadiš stroge pokorščine; kajti po napačni vzgoji v prvih mladostnih letih začne se vže pokvarjati značaj, kar se v poznejših letih na otrokih in njihovih stariših vsikdar ostro maščuje.

Slabi stariši, slaba mati, katera se iz gole napačne ljubezni do otroka svojega ne more premagati, da bi ga kaznovala, kedar zasluži. Kakor je napačno in zoper vsako pametno vzgojo, kaznovati prestrogo in prepogosto, ker vsled prepogostega kaznovanja postane otrok za vsako kazen neobčutljiv, ravno tako napačno je, če so starišem otroku

nasproti roke zvezane. Kedar si prisiljen kaznovati, kaznuj resno in, če je potreba, tudi strogo, pa ohrani pri tem svojo mirnost, v jezi in razburjenosti ne kaznuj nikdar. Da ti ne bo treba kaznovati prepogosto in da kazen svojega namena izgrešila ne bo, vadi otroka pred vsem stroge pokorščine. Kedar opominjaš, svariš, žugaš, ne delaj preveč besed, ampak govori kratko, resno in določno.

Pri vsem tem pa naj se nikakor ne misli, da bi se moral otrok vedno resno, černo in žalostno držati, da bi mu bil jok bližje ko smeh; to bi bilo popolno nasprotje proti naravi otroški. Otrok naj bo vesel in vedrega lica, to se vjema z otroškim duhom. Vsako prosto gibanje se mu ne sme zabraniti in ni ga kregati, če le trdo stopi, glasno govori ali se zasmije. Otrok je pač otrok, zato naj se mu ob priliki tudi dovoli, da se prav prosto in neprisiljeno pregiba in se veseli zlatih otroških let. Vendar se mora to prav razumeti. Če se pravi: otrok naj se veseli življenja, naj se prosto giba, se s tem še nikakor ne reče, da bi mu bilo vse dovoljeno, da bi se mu vsaka nerodnost opravičila, da bi smel po svoji volji divjati, vse razdejati, se nevljudno obnašati in vsakojake burke vganjati. „Mi smo bili tudi jedenkrat mladi“, pravijo marsikateri stariši, „mladost je norost, ko pridejo leta, se bo pa vže spametoval“ in otroku vse dopustijo, vse pregledajo. Morda mu še celo pripovedujejo kake zanimive dogodbee in burke iz svojih otroških let in se veselijo nad divjo razposajenostjo svojega nadepolnega sinčka. Če jih pa otrok v neobrzdaniosti še prekosi in iz malega neobrzdanca vrase velik neotesanec, sami so si krivi.

Pri vsej resnobi, ki je potrebna pri vzgoji, naj se torej pusti otroku tudi prosto gibanje in nedolžno razveseljevanje. Ni težavno, otroka razveseliti, k temu ni treba nikakih priprav in ne stroškov; zadostuje vže prijazna ali šaljiva beseda, prijazen nasmeh ali pogled; veselje mu napraviš, če mu daš pisan trak, cvetlico, podobico; nikakor pa mu ne dajaj preveč in ne dragocenih igrač. Odkrij mu vže zgodaj nedolžno razveseljevanje, ki se nahaja v prirodi, pokaži mu pisane cvetlice, opozori ga na lepo ptičje petje. Kedar je otrok posebno priden in ljubeznjiv, tedaj ne bodi preveč skromen s pohvalo, s tem mu narediš veliko veselje. Za darila mu ne dajaj dragocenih, pa tudi ne ničevih rečij, ampak take, od katerih se kaj nauči in koje zamore koristno porabiti.

Glavna naloga domače vzgoje pa je, otroka vaditi pokorščine; kajti iz pokorščine izvirajo vse druge dobre lastnosti. Vsako drugo posebno pripravljanje za šolo je brez pomena in prej še škodljivo ko koristno. Otrok se itak začne nevedè učiti vže iz početka svojega življenja, ker igra; poslušanje, pogovarjanje mu je tudi pouk. Naj brezskrbno vživa svoja prva otroška leta, saj mu itak prehitro minejo. Še le, ko je duh primerno razvit in telo zadosti utrjeno, je čas za redni pouk, ki začne pri pravilno razvitih otrocih z dopolnenim šestim letom, pri slabotnih in bolehnih pa še boljše, če leto pozneje.

(Dalje sledi.)

Slovstvo.

Književno poročilo.

Dr. Gustav Adolf Lindner: „**Joh. Amos Comenius**, sein Leben und Wirken. Festschrift zum dreihundertjährigen Comenius-Jubiläum, neu herausgegeben mit Ergänzungen und einem Anhang: Goldene Regeln des Comenius über Erziehung und Unterricht,

von Wilhelm Bötticher, Oberlehrer am Realgymnasium und Gymnasium zu Hagen in Westphalen, Mitglied der Comenius-Gesellschaft. Wien und Leipzig, 1892. Verlag von A. Pichlers Wittve & Sohn. Preis 75 kr.“

Ta životopis nam je vže znan od Lindner-jeve izdaje Komenskega: *Didactica magna*, kateri je bil pridjan kot uvod. Ker je životopis v istini izvrsten, je hvalevredno podjetje izdajateljstvo, da ga je povodom tristoletnice rojstva Komenskega zopet izdal ter „seznanil ž njim širše kroge in dokazal tudi takim, ki se ne pečajo z zgodovino pedagogike, da je Komensky lahko še celo v našem stoletju v šoli, cerkvi in državi vodilna zvezda.“ Spis pa ni samo ponatis dela Lindner-jevega, ampak Böttcher popravil ga je na podlagi najnovejših preiskav o Komenskem in zlasti pomnožil s prav hvalevrednim dostavkom o dobi škofa moravske bratovščine. Samo v svitu njih dobe zamoremo pravično soditi vele-može. Kar se tiče „pregleda o pedagoških načelih Komenskega, v kolikor so izražena v kratkih izrekih in se še lahko dandanes priporočajo za vodilo vsem starišem, vzgojiteljem in učiteljem“, je sicer zbirka biserov, samo nekoliko preborno sestavljen, tako da nam duha tega moža ne more niti približno pokazati v vsem svojem veličanstvu. Sicer pa lahko trdimo, da je ta životopis v veliki množici novejših spisov o Komenskem, ki so zagledali letos beli dan, brez dvombe mej najboljšimi in čitanja najvrednejšimi.

Anton Vrbka: „Leben und Schicksale des Johann Amos Comenius. Mit Benützung der besten Quellen dargestellt. Mit einem Verzeichnis der neueren Comenius-Literatur und 17 Abbildungen. Znaim, 1892. Fournier & Haberler (Karl Bornemann). Preis 1 fl., cart. fl. 1:15, geb. fl. 1:30. — Festschrift zur 300jährigen Comenius-Feier. Comenius-Studien, Heft 2.“

Jako zanimivo knjigo priporočamo lahko najtopleje čestilec velikega pedagoga. Neogibno potrebno pa je preiskovalcem o Komenskem, neveščim českega jezika, in sicer radi tega, ker najdejo v njej rezultate najnovejših preiskav o Komenskem, katere so rojaki njegovi z vstrajno marljivostjo dosegli in objavili večinoma v českem jeziku. Najzanimivejšim delom kajige pristevati je odstavek o rojstnem kraju Komenskega; sicer čaka to vprašanje še vedno končne rešitve, če se bo sploh kedaj rešilo. Vrednost knjige povišujejo tudi podobe, s katerimi je okrašena, namreč: 4 podobe pedagogove (Komenski star 60 let, Kom. poučuje svoje učence, K. po načelni sliki v *Didactica magna*, K. star 74 let), 2 kipa (Komenskega kip v Brandeis-u ob A., K. kip v Prerovu na Moravskem), 3 slike najvažnejših zaslužnikov K., (Karol Žierotinski, deželni glavar moravski Aksel Oksenstierna, švedski državni kancelar, Lovro de Geer) hiša Komenskega v Nivnici, načrt Ogerskega Broda in Nivnice, Ogerski Brod od Nivniške strani, pogled na Nivnico, načrt Ogerskega Broda začetkom XVII. stoletja, nazorna podoba iz Orbis

pictus in notranjost naardenske cerkve z grobom Komenskega.

Franz Villicus: „Die Geschichte der Rechenkunst vom Alterthum bis zum 18. Jahrhundert mit besonderer Rücksicht auf Deutschland und Oesterreich. Mit Illustrationen und einer tabellarischen Zusammenstellung von Zahlwörtern aus 72 Sprachen nebst Zählungssystemen von altamerikanischen Völkerstämmen. Zweite verbesserte und vermehrte Auflage. Wien. Druck und Verlag von Karl Gerolds Sohn. 1891.“

Knjiga ima sledečo vsebino: I. Računanje na prstih v najstarejših dobah do XVI. stoletja. II. Številna znamenja in številni sistemi starih kulturnih narodov. III. O treh poglavitnih načinih štenja in o števniki, rabljenih pri različnih narodih. IV. Pogled na najstarejše računanje narodov. V. Indska številna umetnost po Brahmagupto in Bhascara. VI. Indsko-arabska številna umetnost. VII. Računanje s pomočjo številnega stroja do srede XVI. stoletja. VIII. Računanje v samostanskih in zasebnih šolah. IX. Računanje v Nemčiji po ustanovitvi dunajske univerze do konca XVI. stoletja. X. Aritmetika XVII. stoletja. — Priporočamo vsem prijateljem računstva, zlasti onim, ki se po svojem poklicu bavijo s to stroko, najtopleje tako zanimivi spis.

Hans Trunk: „Der Volksschullehrerstand im Spiegel der Mitwelt. Gekrönte Preisschrift. Motto: Dem Stand zu Lieb, Niemand zu Leid. Graz, Lenschner & Lubensky, Universitätsbuchhandlung. 1892. Preis 40 kr.“

„Delu, ki je izšlo v „Allgemeine Deutsche Lehrerzeitung“ (1891 št. 40—42) pripoznalo je pet znamenitih šolnikov Nemčije mej večim številom za nagrado se poganjajočih spisov prvo od 10 razpisanih daril.“ Najprej razpravlja pisatelj na kratko o vsem, kar se govori v različnih slojih o učiteljih in njih težnjah. Potem odgovarja na sledeča vprašanja: Iz česa izvira, da vidijo ljudje ravno na učiteljstvu toliko graje vrednega in da se mu zameri marsikaj, kar se pri drugih stanovih prezira in celo smatra za popolnoma samo po sebi umljivo? Kaj je pač vzrok, da se učiteljski stan spoštuje tako malo? Je-li po tem, kar smo tukaj rekli, opravičeno, da se odteguje učiteljstvu potrebno spoštovanje? Konečno še nasteteje sredstva, ki bi utegnili pripomoči, da bi se povzdignil učiteljski stan. Podaje se ne samo učiteljstvu zrcalo sovremenikov, ampak preiskuje se tudi, je-li zrcalo tudi zvesto t. j. kaže-li prav ali ne in časi se res skaže kot tako. Spisek torej nikakor ni hvalna himna na učiteljstvo in obsodba njegovih protivnikov, ampak pisatelj tudi

graja svoje tovariše, kjer je treba. Zato prištevamo to razpravo tudi sredstvom v zboljšanje omenjenih obžalovanja vrednih razmer. Želimo ji zato tudi obilo čitateljev mej učitelji. S tem smo se pač izrazili, da se načeloma strinjamo z nazori pisateljevimi v omenjenem smislu. Če morda tu pa tam sega nekoliko predaleč v navdušenosti za dobro stvar, hočemo to pripisati njegovi blagi volji. Samo nekaj naj še opomnimo. V zadnji vrsti si bo moral pač vendar vsak posamezen učitelj, kakor vsak drug ud človeške družbe, sam priboriti spoštovanje v občini in veljavo pri svojih predstojnikih. Da sodijo ljudje učitelja strožje nego druge poklice, o tem se pač ne sme nihče pritoževati; to izvira ravno iz velike važnosti njegovega poklica.

Josef Allram: „Philantropin. Ernst und Humor aus dem Schul- und Lehrerleben unserer Zeit. Leipzig, Julius Klinkhardt. Wien, Manz'sche k. u. k. Hof-Verlags- und Universitäts-Buchhandlung. 1891. Pr. 60 kr.“

Število ljudij, ki so pozabili smeh, se vedno množi, in vendar baje nobedno drugo mišično gibanje ni tako zdravo za dušo in telo, nego gimnastika prepone. Zato naj gre vsak, ki še ne spada popolnoma v vrsto onih nesrečnikov, kupit si Allramov „Philantropin“. Vesele urice, ki mu jih bo pripravil, si pridobi gotovo jako po ceni, in vrh tega še dobi nekaj resnih, dá celo prav tužnih slik za privržek.

H. Schr.

Novosti.

„Levstikovi zbrani spisi“. Uredil Frančišek Levec. III. zvezek: Proza I. Ljubljana Ig. pl. Kleinmayr & Ferd. Bamberg. 1892. Vsečina je jako zanimiva in tako-le razvrščena: Povesti, pravljice in pripovedke. — Potopisi. — Zgodovinski spisi. — Književno-zgodovinski spisi. Knjiga obsega 321 strani in velja 2 gld. 50 kr. Tovariši, sezite po njej, da nam založnik tem preje poda tudi nadaljne zvezke.

Dopisi in druge vesti.

Maribor. Te dni, t. j. od 20. do 23. t. m. so se vršili na mariborskem učiteljskem izobraževališči pismeni zrelostni izpiti, katere je delalo 24 kandidatov (2 izvanredna) in 3 privatistinj. Dobili so ta-le vprašanja:

A. Iz pedagogike: 1. Begriff und Wichtigkeit der Lehrweise für die unterrichtliche Thätigkeit. Wie soll sich der Lehrer eine gute Lehrweise (Lehrton) anzueignen streben? — 2. Wie ist der Schulbesuch zu kontrollieren?

B. Nemški učni jezik: 1. Einfluss Oesterreichs auf die Civilisation des Abendlandes. — 2. Wesen und Zweck der Hilfszeitwörter. (Beispiele).

C. Slovenski jezik: 1. Pomen rodilnika v skladnji. — 2. Svetó služimo sveti domovini (Stritar).

D. Matematika: 1. Suche das größte gemeinschaftliche Maß und das kleinste gemeinschaftliche Vielfache zu x^2+x-2 und $3x^2+4x-4$. 2. Ein Gut hat eine Ausdehnung von 648ha; wie groß ist seine Fläche auf dem Situationsplane, wenn die Zeichnung im Maßstabe 1:3000 gemacht ist? — 3. Für eine Ware sammt Provision sind 648'54 gld. zu zahlen; wie viel beträgt die Provision, da man sie zu 2% berechnet hat?

Sv. Trojica v Slov. gor. Dne 9. junija t. l. se je zbralo učiteljstvo slov. bistriškega in šentlenartskega okraja v Mariboru (učiteljišči) k letošnji okr. učit. konferenciji. Obisk je bil v kljub slabemu vremenu dokaj dober. Navzoče je počastil sé svojo prisotnostjo c. k. okr. glavar g. F. Marek. Kot

gost je bil navzoč gosp. Moge, nadučitelj šentlovenčki.

Predsednik, c. k. okr. šols. nadzornik g. Janežič, otvori ob 9. uri konferencijo. Spominjaje se dobrohotnosti našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. vabi navzoče, da vstanejo ter zakličejo trikratni: „Živio!“ Potem predstavi g. okr. glavarja, naštevaje njegove zasluge za šolo in sploh za ljudski razvoj, ob enem pa tudi obžalujoč, da nas gospod glavar po tako kratkem bivanji in delovanji v tem okraji vže zopet zapusti.

Namestnikom si izvoli g. Rajšp-a, nadučitelja šent. jurjevskega, zapisnikarjema pa se izbereta gg. Škrjanec in Kóvačić.

Po oznanitvi vseh v teku tega leta došlih ukazov in odlokov poroča g. predsednik o vspehu nadzorovanih šol. Vspех je bil na 6 šolah prav dober, na 7 dober in na 2 povoljen; 4 šol še ni nadzoroval radi preobitega posla kot učiteljiščni profesor. Metoda je bila v vseh predmetih pravilna. Želeč da bi se v vsakem razredu po dve najboljši pisavi učencev v spodbujó in v posnemanje razobesili konča svoje opazke.

Na to poprime g. okr. glavar besedo izražajoč se zelo zadovoljnega slišavši o tako dobrih vseh gosp. nadzorniku podrejenih šol. Poslovivši se od navzočih, vspodbuja učiteljstvo še k nadaljnemu vstrajnemu ter vestnemu delovanju v korist mladini in domovini v ponos.

Govor trojiškega nadučitelja g. Mavrič-a: „Kako zamore učitelj zanimauje ljudstva za šolo buditi in povspesevati?“ je bil kaj dobro premišljen in izdelan.

Kratek je bil, ali vse jedro v njem. Navzoči so besedo za besedo z največjo pazljivostjo zasledovali ter tudi ob koncu govornika z občnim „prav dobro“ pohvalili. Postavljene točke so se en bloc vsprejele. — G. Šijanec in g. Moher sta nekaj dostavila, kar se je tudi vsprejelo.

Po govoru g. Kristl-na: „Slovniški pouk in naše slovnice“ se je vnel precej živahen razgovor, katerega so se vdeležili gg. Tribnik, Mavrič, Tomažič, Šijanec, Moher in Kovačić. Vsi so bili tega mnenja, da naše slovnice današnjim tirjatvam ne zadostujejo ter da so temeljite poprave zelo potrebne.

G. Moher in gospodična Wutt sta poročala o vzgojevalnih činiteljih. Precej obširno sestavljeni poročili ste bicali krive činitelje, kateri se še žalibog pri večini obiteljij, naj si bo bogatih kakor tudi siromašnih, nahajajo; vodili ste pa tudi na pravo pot.

O „zrakotlaku“ (učni poskus) poročala sta gg. Koletnik in Tominc. Prvi za petrazredne, drugi za trirazredne šole. Akoravno sta gospoda nalogo dobro rešila, vendar se nam je nekako čudno zdelo, da ni nobeden poskusa v slovenskem jeziku izdelal.

Mislimo, da bi se učni poskusi naj sploh v tistem jeziku izdelovali, v katerem se rabijo, kajti le takrat dosežejo svoj namen.

Sledilo je potem poročilo književnih odsekov obeh okrajev.

G. Moher postavi predlog, da bi se po jeden komad zapismnika deželne učiteljske konferencije tudi vsakej okrajnej učiteljskej knjižnici poslal.

Po zvršeni rešitvi dnevnega reda se zahvali g. prvosednik v slovenskem jeziku vsem navzočim posebno pa poročevalcem za njihov trud.

Gosp. namestnik zahvali gosp. prvosednika za njegovo izvrstno vodilo pri konferenciji.

Zborovanje se je dokončalo ob pol jedni uri popoldne. Kovačić.

Ljubljana. („Matica Slovenska“) imela je v sredo dne 22. t. m. svoj XXVII. redni veliki zbor. Navzočih je bilo do 60 društvenikov. Predsednik gospod kanonik in profesor Jos. Marn zbor nagovori s primernimi besedami, se spominja v govoru dogodkov pretečenega leta in se konečno zahvali odbornikom, posebno pa blagajniku in tajniku na njihovem neumornem delovanju v proseh „Matice Slovenske“. Račun in proračun se odobrita in vestno sestavljeno tajnikovo poročilo vzame se na znanje. Pri dopolnilni volitvi društvenih odbornikov je bilo oddanih 452 veljavnih glasov in voljeni so gg: Bartel Anton, dr. Janežič Ivan, dr. Jare Anton, Majeiger Ivan, Pleteršnik Maks, Senekovič Andrej, dr. Sket Jakob, Šuklje Franc, Vilkar Ivan, Zupančič Vilibald in dr. Zupane Jernej. K sklepu zborovanja oglasi se g. župan Grasselli in predlaga, da naj občni zbor izvoli gosp. deželnega predsednika barona Winkler-ja častnim članom in to zaradi zaslug, ki

si jih je stekel za slovensko zakonodajstvo. Predlog bil je vsprejet z živahnim odobravanjem. Na to se predsednik zborovalcem zahvali in zaključni občni zbor.

Iz Brežic. (Vabilo) Brežiško-sevniško učiteljsko društvo zborovalo bode v nedeljo dne 3. julija ob 9. uri v Brežicah. Dnevni red: 1. Društvene zadeve. 2. Posvetovanje o letošnjih konferencah njih vprašanih. 3. Razgovor o raznih predlogih za let. deželno konferencijo. K prav obilnej vdeležbi vabi odbor.

Iz Črnomlja. Okr. učiteljska konferencija vršila se bode v Črnomlju 14. julija t. l. Razun navadnih točk dnevnega reda obravnavalo se bode: 1. O pokončni pisavi. (Nastop z učenci). Poročevalec g. Franjo Šetina. 2. Zemljepisje v zvezi z zgodovino. (Praktičen poskus z učenci). Poročevalec g. Ant. Jeršinovič.

Moravsko. (Nemški šulferajn in njegove šole). Brnski škof Bauer je zadnje tedne pregledoval svoje škofijo in je pri tej priložnosti obiskoval tudi šole ter otroke izpraševal iz krščanskega nauka. Tako je prišel tudi v šolo nemškega šulferajna v Ivančicah. Izpraševal je otroke po nemško, misleč, da so otroci nemškega rodu, ker je šola čisto nemška. Ko je pa zapazil, da otroci nič nemško ne znajo, da so večjidel le češki otroci, začel je jih po češko izpraševati. Pa otroci niso nič znali odgovarjati, ne po nemško, ne po češko, tako da se je škof kar začudil. V pričo zbranih šulferajnskih gospodov je potem škof blizu tako-le govoril: „Od kar sem škof, sem obiskal vže več ko sto šol, pa nikjer niso otroci tako malo znali, kakor tukaj. Mislil sem, da nemški šulferajn v svoje šole sprejema le nemške otroke. Tukaj pa vidim, da temu ni tako; v tej šoli vidim večjidel le češke otroke. Zato se ni čuditi slabemu vspehu. Nemški otroci ne morejo hitro napredovati, ker jih zadržujejo češki otroci; poslednji pa se še težje kaj naučijo, ker se poučujejo v jeziku, katerega ne razumejo. Vem, da me bodo časniki zavolj teh besed napadali, pa jaz moram storiti svojo dolžnost in grajati, kar je graje vredno, sicer bi bil podoben mutastemu psu, ki ne laja. Sploh ne razumem, čemu je v Ivančicah potrebna nemška šola, ko je vendar večina prebivalcev češka.“

Te besede so šulferajnovce hudo spekle, pa vendar si ne upajo škofa na laž postaviti. Še „Bohemia“, jeden najbolj zagrizenih nemško-liberalnih listov, pravi, da ima škof prav in da se šulferajn ni za to ustanovil, da bi češke otroke v svoje šole tlačil. „Bohemia“ se dela, kakor da bi bila ta šola v Ivančicah le neka izjema, in da je drugod v šulferajnskih šolah vse v najlepšem redu. „Politika“ jej pa dobro odgovarja, da so vse šulferajnske šole

take, in da je sploh šulferajn le zato ustanovljen, da lovi slovanske otroke in jih ponemčuje, ne pa za nemške otroke, za katere vže država pridno skrbi, da ne ostanejo brez šole.

M.

(Presvitli cesar) podaril je krajnemu šolskemu svetu pri Sv. Marku niže Ptuja za zgradbo nove šole oziroma za poplačanje dolga, ki se je pri stavbi šole naredil, 250 glđ. iz zasebne blagajnice.

(Imenovanje.) Gospod Janez Levitschnigg, c. kr. vadnični učitelj na mariborskem učiteljski, imenovan je c. kr. glavnim učiteljem ravno tu.

(Novi zakon) o stalnih okrajnih šolskih nadzornikih v Galiciji je presvitli cesar potrdil.

(Premembe pri političnih uradnikih.) C. kr. okr. glavar mariborski, gosp. Friderik Marek postal je računski ravnatelj v VI. činovnem redu pri c. kr. namestnji v Gradci. Na njegovo mesto v Maribor pride za c. kr. okr. glavarja in predsednika okr. šolskih svetov g. Franc Kankowsky, dosedaj v Brezicah; v Brezice pa je pozvan za voditelja okr. glavarstva, gosp. A. vit. Arailza de Rotondo, dosedaj c. kr. okr. komisar v Mariboru.

(Učiteljski tečaj za meščanske šole) v Mariboru se bodē pričel 26. septembra t. l. Otvoril ga bode c. kr. deželni šolski nadzornik. Dež. šolski svet pričakuje mnogobrojne vdeležitve na tem tečaju, kateri nima le namena, pripravljati učitelje za meščanske šole, ampak posredovati sploh višo izobrazbo za učit. poklič. Deželni šolski svet hoče omogočiti obiskovanje tudi oddaljenim učiteljem s tem, da se jim podeli dopust za čas tečaja. Prošnje imajo se vložiti do 20. julija t. l. pri pristojnih okr. šolskih svetih.

(Izložbo učila i šolske literature) priredijo v letošnjih počitnicah vrli naši tovariši, hrvatski učitelji v Zagrebu. Če smemo sklepati po številu izložiteljev, kateri so se do sedaj vže oglašili, obeta biti ta razstava učil res velikanska. Vrlim prirejevalcem kličemo iz dnú srca: „Najboljši vspeh!“

(„Nemško-avstrijska učit. zaveza“) ima svoj letošnji glavni shod od 18.—20. julija v Linci na Gornjem-Avstrijskem.

(Shod katehetov) vrši se letos 24. in 25. dne avgusta v Zagrebu s prav obširnim programom. Mej drugim bode se razpravljalo o teh-le vprašanjih: „Kako bi se svečanstvo naše što temeljitje poznalo z današnjim skolstvom i za-nj se što življe zanimalo?“ (Poročevalec: Dr. Jos. Horvat, profesor in katehet s Osijeku.) — „Kojim bi se načinom mogae pedagogijskomu listu — koji zastupa katoličko skolstvo najuspješnije in materijalno i moralno osigurati obstanak, te ga u što dalnje krugove našega sveđenstva i učiteljstva razširiti?“ (Por. Stj. Korenić, kateh. mestne više dekl. šole v Zagrebu).

(Izvestje mariborskega učiteljskega) se pridno tiska, toda le v majhnem številu. Opozarjamo torej še enkrat vse one, kateri želē „izvestje“ dobiti, naj se kmalu pri c. kr. ravnateljstvu za-nj oglašijo.

Premembe pri učiteljstvu. Nadučitelj pri Sv. Ani na Krembergu (Cmurek), gospod Anton Ornik, premeščen je v Lembah pri Mariboru. Gospod Janez Četina, zač. učitelj na slov. ljudski šoli v Laškem trgu, postal je definitivni podučitelj ravno tu. Gospod Karl Valentinič-u, nadučitelju na nemški ljudski šoli v Laškem trgu izročilo se je tudi vodstvo tamošnje slovenske šole. Gosp. Ludovik Černej, supl. v Lembahu pride kot pom. učitelj za obolelega nadučitelja k Dev. Mariji v Pušavi.

Poziv.

Nomeščenje trgovskih, obrtniških in rokodelskih učencev.

Podpisani naznanja vsem p. n. starišem, ljudskim učiteljem, trgovcem, obrtnikom in rokodelcem, da hoče brezplačno prevzeti posredovanje pri nameščenju trgovskih, obrtniških in rokodelskih učencev.

Prosi torej gospode tovariše, da to naznanijo učencem zadnjih šolskih let in da potem podpisane naznanijo imena tistih iz šole izstopivših dečkov, kateri bi se hoteli učiti katere izmed navedenih strok. Povē naj se tudi, ali bodo stariši dotičnemu učencu sami skrbeli za obleko, ali ne, in ako bi bili pripravljeni v potrebnem slučaju plačati nekaj učnine.

P. n. trgovci, obrtniki in rokodelci pa se prosijo, da se pri podpisanim oglašijo, ako želijo dobiti učenca. Ob jednem naj se pa tudi naznanijo pogoji za sprejem v uk.

Gledē na veliko važnost tega podjetja nada se podpisani pray mnogih oglasil od obeh strani. Za odgovor naj se oglasilu priloži dopisnica.

V Žaleci dne 19. junija 1892.

Anton Petriček,
ljudski učitelj.

Raznoternosti.

[Zavodi za slaboumne.] Zavodov, kjer se poučuje slaboumna deca, je na Nemškem 41, na Švedskem 15, na Norvežkem 7, na Ruskem 1, na Danskem 1, v Veliki Britaniji 16, v Franciji 5, v Združenih severoameriških državah 16. V Švediji 14 zavodov upravljajo ženske. Od vseh teh zavodov je največji in najimennejši v Eartswodu na Angleškem, ki ima 594 gojencev, zatem danski v Kopenhagenu s 456 gojenci. Na nemških zavodih znaša skupno število gojencev 5950, od kojih se jih 2400 uči, 1850 jih dela a 1700 jih ni ni za delo ni za uk.

„Debrotvor“.

Razpisi natečajev.

Št. 258.

Učiteljske službe.

V celjskem političnem okraji podelé se sledeča podučiteljska mesta stalno ali tudi začasno.

1. Na dvorazrednici v Gorici (pošta Rečica), III. plačilni razred in prosto stanovanje;
2. na trirazrednici v Rečici (pošta Rečica), IV. plačilni razred in prosto stanovanje;
3. na dvorazrednici v Slivnici (pošta Št. Jur ob južni železnici), IV. plačilni razred in prosto stanovanje.

Prosilci ali prosilke za katero teh služb vložijo naj svoje redno opremljene prošnje v dokazom, da so avstrijski državljani potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 20. julija 1892 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

K temu se opomni, da se zahteva na vseh mestih popolno znanje slovenskega in nemškega jezika in da začasni podučitelji in podučiteljice na šolah tretjega plačilnega razreda lahko dobé osebno doklado letnih 30 gld.

Okr. šolski svet Gornjigrad 12. junija 1892.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Podučiteljske službe.

Na sledečih ljudskih šolah političnega okraja Brežice podeli se po jedna podučiteljska služba stalno ali tudi začasno:

- a) Dohova, pošta Brežice, trirazrednica, četrti plačilni razred,
- b) Pilštanj, dvorazrednica, četrti plačilni razred,
- c) Preborje, pošta Pilštanj, dvorazrednica, četrti plačilni razred in prosto stanovanje.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 20. julija 1892 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Opomni se, da se zahteva pri vseh službah popolno znanje slovenskega in nemškega jezika in da dobé začasni podučitelji in podučiteljice na teh šolah lahko osebno doklado 30 gld. na leto.

Okr. šolski svet Brežice, 7. junija 1892.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Razglas.

Na dvorazredni ljudski šoli pri Devici Mariji v Puščavi, ki je uvrščena v tretji plačilni red, se bođe namestila početkom prihodnjega zimskega tečaja nadučiteljeva služba.

Prosilci za to mesto naj pošljejo svoje po predpisu opremljene prošnje, opravljene osobito z dokazom avstrijskega državljanstva in sposobnosti k pomočnemu poučevanju v katoliškem veronauku, do konca meseca junija krajnemu šolskemu svetu pri Dev. Mariji v Puščavi, pošta Sv. Lovrenc ob kor. žel.

Okrajni šolski svet okolice Mariborske, dne 30. maja 1892.

Predsednik: Marek s. r.

Št. 385.

Učiteljske službe.

V celjskem političnem okraji se podelé sledeče učiteljske službe stalno ali tudi začasno.

1. Nadučiteljsko mesto na četirirazrednici v Trbovljah, III. plačilni razred in prosto stanovanje;
2. Nadučiteljsko mesto na dvorazrednici pri Št. Lenartu (pošta Laški trg), III. plačilni razred in prosto stanovanje;
3. Podučiteljsko mesto na dvorazrednici pri Št. Lenartu (pošta Laški trg, III. plačilni razred in prosto stanovanje);
4. Mesto učitelja in voditelja na jednorazrednici v Črešencih (pošta Vojnik), IV. plačilni razred in prosto stanovanje;
5. Podučiteljsko mesto na dvorazrednici pri sv. Jarneju (pošta Sv. Duh v Ločah), IV. plačilni razred;
6. Podučiteljsko mesto na četirirazrednici pri Sv. Duhu v Ločah, IV. plačilni razred in prosto stanovanje;
7. Podučiteljsko mesto na dvorazrednici v Stranica, IV. plačilni razred in prosto stanovanje.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in gledé na službe šolskega voditelja navedene pod 1., 2. in 4. tudi z dokazom, da so zmožni, poučevati subsidiarčno v katoliškem veronauku, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 20. julija 1892 pri dotičnem krajnem šolskem svetu do 20. julija 1892.

K temu se opomni, da je na vseh službah potrebno popolno znanje slovenskega in nemškega jezika in da začasni učitelji in učiteljice na šolah četrtega plačilnega razreda lahko dobé osebno doklado letnih 30 gld.

Okr. šolski svet Laški trg, 8. junija 1892.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Z današnje štev. završuje „Popotnik“ 1. polletje svojega XIII. tečaja ter vabi vse prijatelje svoje, da mu ostanejo zvesti podporniki tudi v II. polletji in dalje.

Na današnjem pasu najdejo p. n. prejemniki zapisano, do kedaj imajo naročnino plačano. Naročnikom, katerim je z današnje štev. naročnina potekla, pridjali smo cložni listek, da se ga blage volje poslužijo, kadar obnoriijo naročnino. Vse one pa, ki so še od prej z naročnino na dolgu in katerim smo o svojem času vže opetno take listke priložili, prelepo prosimo, da vendar jedenkrat storijo svojo dolžnost ter nám rpošljejo gotovo zaostalo pa tudi letošnje naročnino, da nam bođe mogoče tudi svojim dolžnostim zadostovati.

Upravništvo.

Vsebina. I. Cesarska zahvala. — II. Četrta skupščina „Zaveze slov. učit. društev“ v Kranji. — III. Někateré misli o vzgoji mladine doma in v šoli. (Za nagrado.) (L) — IV. Slovstvo. (Književno poročilo). — V. Dopisi in druge vesti. — VI. Raznoternosti. — VII. Natečaji.